

אין דארט זיי דערשאסען 8 מענטשען - 5 אידען אונד 3 קריסטען. צווישען
 די 5 אידען איז מיינער אברודער יוסף וזה אויך בתוכם. אין דיע איבריגע
 אידען פון שטעדטעל האט מען געטריבען אויף ארבעט אין דיע וועלדער. עס
 איז געווען אויסגעקליבענע תווישען דיע אידען, "עלדסטע" ביי דער ארבעט
 האבען זיי געהייסען, און זיי פלעגען גיין צו זאמען אויף ארבעט. און
 אזוי האט מען זיך געהאלטן אין געמוטשעט ביז סענטיאבער 1942 יאר. אין
 איין פרימארגען האט מען זיי ארויס-געפירט אויף מאשינען 1 וויארסט
 אונטער דער שטאדט און אויסגעטאן אלעמען נאקעט. א קבר איז געווען שוין
 גערייט פאר זיי. 150 אוקראינער האבען געגראבען א גאנצע נאכט. אין דעם
 טאג, דאס איז געווען עטליכע שעה פאר ראש השנה 1942 יאר איז דער
 קללינע שטעדטעלע דרושקאפאליע געווען ריין פון אידען. די פאשיסטישע
 בארבארען האבען נאך זייער שטיקעל ארבעט געוואלט פארדעקן זייערע
 סלעדיס (שפעטען) וואס זיי האבען אפגעטאן, ווייל אזוי פיל מענשען צו
 הארגענען אין איין טאג, אלע אידישע איינוווינער פון דראשקעפאליע מיט
 די אידען פון דער סביבה, אין איין ברויידר קבר, האט די ערד געקרעכטן
 אין זיך געהויבען עטליכע טאג, און אויף די פעלדער איז געשטאנען א
 טייך מיט בלוט. האבען די פאשיסטען געבראכט צופירען א סך שטרוי מיט
 טרוקן האלץ און אונטערגצונדען אויף דעם ארט וואס איז געשטאנען דער
 טייך מיט בלוט, בכדי דאס פייער זאל אויסטרוקענען דיע פעלדער און אז
 מען זאלינט דערקענען א וואסערע שטיקל ארבעט זיי האבען אפגעטאן. פון
 די אקופירטע אידען איז געלונגען עטליכע מענשען זיך צו ראטעווען, ווי
 אזוי ארום קען איך גענוי ניט זאגען. מיט איינעם האב איך גערעדט,
 אברהם קריימערס דער קלענסטער זוהן איז בעבליבען לעבען. ער האט מיר
 דערציילט ווי אזוי זיי האבען דערהערט וואס עס טוט זיך אין שטעדטל אז

מען פירט אוועק מענטשען און צוריק בריינגט מען ניט זיינען געווען
דריי ברידער: עזריאל, יהודה און שלמה לוי.

ביי זיי איז געווען א גרויסער רוסישער אויווען, מיט א לאך אונטער דעם
איווען האבען זיי אויפגעפענט דיע טיר פון שטוב וואס פיר אינגאס, און
לעבען דעם לאך האבען זיי אוועקגעשטעלט א בעט, און אלע דריי איינער
נאך דעם אנדערען זיינען אריין אין דעם לאך, און עטליכע מינוט ארום
איז מען געקומען נאך זיי, אבער זיי האט מען ניט געפונען. אין די
אייגענע נאכט האבען זיי אלע דריי פערלאזט דרושקעפאליע ווי די פיס
האבען זי געטראגען. אבער צום זיג האבען זיי ניט דערלעבט, וייל 2
ברידער האט מען געהארגעט אין וועג, אין איינעם איז געלונגען בלייבען
צו לעבען, וואס לעבט דא היינט צו טאגאין שטאדט לוצק (וואלין). א
צוייטע פאקט יוסף קאצמאן (טויער) פון דרושקעפאליע איז געווען ביי
זיין דינסט בעהאלטען מהער ווי א יאר אין א וואנט פון ברעטער, און סוף
כל סוף האט מען איהם אויסגעגעבען און דערשאסען צו-זאמען מיט דיע
דינסט. מען האט מיר דערציילט אז מיין טאטע עליו השלום מיט אנדערע
אידען האבען זיך אויך בעהאלטען אין א קעלער, אבער סוף כל סוף האט מען
זיי געפונען אין דער שאסען.

אט דאס איז א סך הכל פון א שאטעדטעלע פון 200 אידישע משפחות, א חוץ
די אידען פון דער סביבה. און ביי היינט צו טאג איז נאך פאראנען
"דעמאקראטישע" לענדער אין אייראפע, און ביי זיי געפינען זיך
איינצעלהייטען וואס זיינען געבליבען לעבען דורך נסים. אין ביי זיי
איז פאראנען אברידער א שוועסטער וואס זענען דערווייטער איינער פון
צוויטען מיט טויזענדער וויארסטען, און וואס האבען זיך שוין ניט
געזעהן איינער מיט דעם צווייטען צענדליגער יארען. און עס איז שוין

פאריבער כמעט 13 יאר אז די צווייטע וועלט מלחמה האט זיך פארענדיגט,
און ביי היינט צו טאג איז ניטא דאס מעגליכקייט זיך צו טרעפען איינער
מיט דעם צווייטען.

אך ! פארוורס איז אזוי פאלשע וועלט.

נו, לאמיר האפען אז סוועט נאך קומאן א צייט, אז דיע זון (שמש) וועט
נאך אויפשיינען פאר דיע אונטערדריקטע.

מה שיעשה הזמן לא יעשה השכל !

מתוך יומנה של זלדה שרגיל ז"ל מאת פנינה (שרגיל) שמר

לב. שלום רב,

שמחתי על מכתבך, שכן זכיתי לאותות עידוד רבים מהארץ, ואף לא פעם כרסמני הייאוש מששואלת הייתי את עצמי, מתי אעלה לארץ-ישראל? ובאם לא יסגרו את העליה? אחרי מה שמתרחש בעולם. ופעמים רבות לא היתה לי ברירה אלא להאמין בכך שלא נפגש כבר...

דרושקופול נתרונה מתוכנה, הנוער עוזב. הן תבין ב. יש בחיים פסגות של אושר ותהומות של מכאוב, שניהם שואפים לביטוי.

אמא כותבת לי לחזור הביתה! הביתה.... וכי יש עוד בית? ובאם יש, לכמה זמן?

וכי לשם מה משקיעה אני את תמצית נשמתי בלימוד ההוראה, אם לא לשם הוספת אותה תמצית נשמה לנשמות אחרים. תבין שעשינו כולנו עוול שעזבנו ככה את הבית. ירשנו כולנו את התכונות של ההורים. תמיד סימלה לנו אמא את הרגש, ואבא את ההיגיון...

קשה היה לי, אשר לא יצאתי אף פעם את הבית, ללכת למקום זר, רחוק מכם, אתה אשר היית כל כך הרבה זמן ובמרחק כה רב מהבית, חברה אחרת ומסורת אחרת – ודאי אינך חש עוד בצאתך ממנו אותו קרע צורב בלב שהיה לי ביציאתי.

כאשר עצוב האדם, הכל סביבו עצוב, אפור ונובל.

העצים משלחים מעליהם את העלים, השמש האדומה כדם, השמים – צבעם כמעט שחור, כמו ים שהוא סוער.

לעומת זאת, כאשר האדם הוא שמח, הכל סביבו בהיר ועליז העצים רעננים, פרחים צוהלים מציצים מכל צד, השמים תכולים כמו ים כשהוא שקט והשמש אדומה – אבל לא כדם, אלא כשושנה גדולה. יש לי פה בקיבוץ רגעי אושר אשר משכיחים את הצער והגעגועים...

על העיירה: פה בקיבוץ חברים מכל רחבי פולין. נדמה לי שדרושקופול עיירה קטנה ביותר, אבל דרושקופול הקטנה הזאת השאירה בלב כל אחד זיכרונות רבים ורשמים עמוקים.

קטנה הייתה, אולם עשירה בנוער, תוסס וער, שוב מנינו ובנינו התרכז בתנועות החלוציות, למרות המכשולים שהושמו על דרכם על ידי ההורים.

רצונו של הנוער היה להשתחרר מהמסורות הכבולה, להרבות דעת ושאיתו לדרך חדשה, לחיים חדשים, פרצו כל סכר והרבו את שורות התנועות – החלוץ והחלוץ הצעיר, בית"ר והמזרחי.

והמועדונים הומים שירת נוער עליזה, שירי הארץ, והדהד מטפיפות רגלים בריקוד ה"הורה"....

קשים היו הצעדים הראשונים שצעדנו לקראת החיים החדשים בקיבוצי ההכשרה, לשם נשלחו הרבה מדרושקופול.

ולאיזה מסירות לדרכנו החדשה ואהבה לתנועה היינו צריכים כדי לעמוד בכל אלה.

עבודה מפרכת, צפיפות ולפעמים רעב....

אלו הן רשימות מתוך יומנה של חלוצה, שהייתה כבר בדרך לארץ והוחזרה מקונסטנצה לפולין בגלל פרוץ המלחמה.

רוח גדולה וחזקה עברה על עיירתנו דרושקופול.

רוח הרס ושמד וטאטאה את כל החיים היהודיים הערים והתוססים של דרושקופול ולא נשאר גם זכר לנוער הנפלא שחי ופעל בה שאף וקיווה ולא זכה להגשמה.

שורות אלה מוקדשות לזכר אחיותי דברה, לאה, חנצי וזלדה ומשפחותיהן ולכל בני עיירתנו.

פנינה (שרגיל) שמר.

הבשו כי תועבה עשו גם בוש לא יבושו

והכלם לא ידעו לכן יפלו בנופלים

בעת פקדתם וכשלו אמר יהודה.

(ירמיהו ח')

ד מ ו י ו ת מאת אברהם בוקסר פנחס אדירי ואורן שמואל

יוסף בן-משה (קפצן)

יליד דרושקופול שבווהלין, ממשפחה ציונית ידועה בסביבה (רבים ממשפחה זו עלו לארץ ועובדים כפועלים במושבות) המחונכת ומושרשת בתרבות עברית ציונית. ביותו בן שלוש, מת אביו ואמו נשארה אלמנה צעירה – אם לשלושה ילדים: הוא, הבן היחיד, ושתי ילדות קטנות. האם האלמנה המשיכה את חינוך ילדיה במסורת המשפחה. יוסף נמסר לבית-הספר "תרבות" בלוצק. בלמדו בביה"ס היה פעיל בתנועה הציונית. אחרי גמרו את ביה"ס חזר לעירו. ארגן את סניף "החלוץ" במקום, דאג להכשרת בני נוער לעלייתם לארץ. באותו זמן ראה אסון חדש: שתי אחיותיו מתו והוא נשאר ילד יחיד לאמו. יוסף החליט להוציא את רעיונו לפועל: לעלות לארץ ולהיות פועל שכיר ברחובות. כשנסתמו מקומות העבודה, בא לבקר אצל דודו בכפר-יהושע ונתקבל שם כעובד בצרכניה.

עם פרוץ המאורעות נכנס ראשו ורובו בענייני הגנת המקום, והרבה לילות ראינו את יוסף על משמרתו, ולמחרת – שוב בעבודתו בצרכניה. בלי ליאות המשיך בתפקידים שהיה אחראי להם. בזמן גיוס הנוטרים התגייס יוסף כנוטר והצטער מאד על שלא ניתנה לו האפשרות להיות בין כובשי חניתה. כשגויסו נוטרים לשמירת השדות, נתמנה גם הוא כנוטר. מבין קרוביו וידידיו נעשה נסיון להשפיע עליו, לרגל האסונות הרבים במשפחתו, שלא יסכן את חייו, אך הוא היה אומר: "מה אני טוב מאחר, כל ילד יקר לאמו, אפילו אם איננו בן יחיד, כל איש חייב ללכת למקום הסכנה".

הוא הועבר לגוש נוריס, שם נדרשה עזרה, ובליל האסון התנדב שלא בתורו לצאת עם הפלוגה הנודדת ונפל בקרב עם כנופיה ליד דבוריה. כן יוסף! ברצון הלכת למקום שהגנת המולדת דרשה אותך. היית בעל משמעת, וידעת למלא את המוטל עליך, כמה ימים לפני מותך, בשיחה בענין נקמה

והגנה, דיברת בקצף כנגד פורצי הגדר, והטפת בעוז לשמור על קו ההגנה האמיצה. קיימת זאת יוסף בגופך. במה נתנחם ובמה ננחם את משפחתך השכולה ? אולי באותה האגדה ההולכת ונרקמת לנגד עינינו "אגדת הנוטרים", שאתה הוא אחד מרוקמיה.

וסמלי הדבר: בשעה אחת הובאו למנוחת עולם, באדמות עמק יזרעאל, אלכסנדר זייד, הותיק בשומרי הארץ, ויוסף בן משה הצעיר בנוטרי ישראל. לא רב המרחק בין קברותיהם. אבל ארוכה היא הדרך של 34 שנים, דרך של דם וקרבות, אבל גם של כיבוש ויצירה.

(ח ב ר)

(מתוך "דבר" שפורסם ביום השלושים למותו).

עמוד 63 - תמונה של יוסף קפצן ז"ל

יוסף קפצן ז"ל

דמות עיקרית של הדור הצעיר ונציגו המוסמך, ברוך מעלות ויפה-תואר. מנהיג ומייסד החלוץ בדרושקופול, חביב ונערך על הכל. רבים מחפשים קרבתו. פאר המשפחה. יוצא ממשפחת משכילים. יוסף לא נולד כנראה בכתונות פסים.

טרגדיה איומה ליוותה אותו מצעירותו עד יום מותו. בגיל צעיר נתיתם מאביו. שתי אחיותיו, גיטל ודורה היפהפיות והחמודות שלא היה דומה

להן. היו מחוננות בכשרונות יוצאים מן הכלל. גם הן מתו בגיל צעיר, באביב שנותיהן, בגיל 21 שנה. אחת אחרי השניה. את סבלה של האם קשה

לתאר. בכדי להציל את בנה יוסף, שנשאר יחיד לה מכל המשפחה הסכימה כי יעלה לארץ ישראל ואולי כאן ינצל ממוות. אך לא כן היה. הגורל המר התאכזר לו. בשנת 1936, ימי המאורעות, גויס יוסף בתור שוטר מוסף בכפר-יהושע. בפעולת סריקה של המשטרה הבריטית, שיוסף השתתף בה, נורה בשגגה בידי הבריטים. הבשורה האיומה נפלה כרעם ביום בהיר על ראשנו. כשאמו קבלה את הידיעה המרה באמצעות המשטרה הפולנית לא עמד לה כזה לחיות והיא התאבדה בתליה. את יוסף לא נשכח. קדוש הוא לנו וקדושה כל משפחתו.

(אברהם בוקסר)

פסיה ליפשיץ

את פסיה ליפשיץ פגשתי בהכשרה ושם הכרתיה מקרוב. חרוטים היטב בלבי ובזכרוני תקופת ההכשרה בקבוץ שבו היו רבים מבני דרושקופול ופסיה ליפשיץ ביניהם. קשים היו חבלי ההסתגלות ובפרט לפסיה ליפשיץ, בת ר' ליביש, שלא ידעה בביתה טעם של עבודה מהו.

צעירים היינו לבותינו להבה ואמונתנו חומה איתנה. עלינו ארצה לאחר שנות הכשרה ואתנו פסיה ליפשיץ. היא היתה בקבוץ עתלית. מצב בריאותה מאלצה לעזוב את הקבוץ. בטרם התאקלמה לחיי העיר פורצת מלחמת העולם השנייה ובשורות איוב מגיעות מעבר לים. מתוך חרדתה להוריה ולמשפחתה, שוב אין חיייה חיים וכשנודעה לה האמת המרה בא קץ לחייה. פסיה חלתה במחלה אנושית שרתקה אותה לערש דווי במשך חודשים בבית-חולים בטבריה ושם נאספה אל עמה ולא זכתה לראות בתקומת מולדתה.

אברהם בן יוסף קנטור

אברהם נולד להורים אדוקים ויראי שמים, ממשפחת רבנים ושוחטים אך הוא עצמו לא ראה עתידו בשרות "כלי קודש". הצטרף ל"החלוץ" בדרושקופול. יצא להכשרה ועלה ארצה כחבר קבוץ עתלית, כרוב חלוצי ה"עליה הבלתי ליגלית". מסבות אשר לא היו תלויות בו, עזב את הקבוץ ועבר לגור בקריית חיים. התחיל לעבוד בנמל חיפה ונמנה בין פעילי עובדי הנמל. ברוחו הטובה ובנועם הליכותיו רכש לבבות חבריו והתחבב על ציבור עובדי הנמל. התמסר בכל לבו להגנה והיה איש סודם של פעילי ההגנה. עם בוא אנית עולים לנמל היה מסייע בידם בכל הסידורים ושיתף עצמו בשמחת העליה.

אברהם ידע לבנות את משפחתו בשלמות האנושית, שימש מופת ליושר, אהבת הזולת והיה חבר וידיד טוב. הוא הלך מאיתנו בעודו מלא מרץ וחדות חיים. עובדי הנמל איבדו אחד מעובדיהם המוכשרים והמוסריים ביותר. המפלגה וההסתדרות איבדו חבר נאמן ומסור.

לפני מותו הזמין אותי לבקרו בבית-החולים ובקשתו האחרונה היתה – לאפשר ליוסי, בנו, להמשיך בלימודיו. בקשתו נתקיימה.

בלויתו השתתפו רוב בני העיירה ומאות עובדי הנמל, שעמהם עבד. יהא זברו ברוך.

משה וולך

עבדתי עם משה בחברת החשמל, במשמרת אחת, שנים מספר והכרתיו מקרוב. רוחו העליזה ובת צחוקו התמידית השרו הרגשה נעימה על כל מי שבא איתו במגע. אהוב על משפחתו וחביב על חבריו בעבודה. רציני וחרוץ בעבודתו ואינו יודע לאות. בעל לב פתוח ומוכן לעזור לזולת. תמיד שמח בחלקו. בנה ביתו בקרית חיים והיה פעיל במועצת עובדי החברה ובענפי ספורט. מותיקי ההגנה היה ומראשוני עובדי חברת החשמל בנהריים. עמד על משמרתו עד יומו האחרון.

יליד העיירה דרושקופול שבאוקראינה. עלה ארצה עם העלייה השלישית. קודם זמנו הלך מאתנו. עשר שנים חלפו מאז ליווינו אותו למנוחת עולמים והצער והכאב בביתו, במשפחה ובין חבריו הם כביום מותו.

תהי נשמתו צרורה בצרור חיי האומה.

אורן שמואל

עובד חברת החשמל

מינה הורנשטיין

בין המורות לעברית נמנתה גם מינה. כבר בגיל צעיר נרתמה בעול העבודה הקדושה הזו, אך מינה לא עייפה מעבודת ההוראה ואינה יכולה לכלות את מרצה. היא היתה אחת הפעילות ביסוד הספריה ובחוגים שונים. ירשה מאביה, ר' שבתאי, לפעול למען הכלל.

מינה עלתה לארץ וגם כאן עבדה קשה, אך היא התגברה על כל הקשיים. כל מכתב ששלחה לעיירה דרושקופול שימש עידוד לתנועות החלוציות וקריאה לעלות לארץ ישראל.

חייה בארץ שימשו דוגמא לאורך-רוח ולמסירות, לשקידה ולמשמעת. קרובה היתה לכל הנעשה בארץ והיתה שותפה במאבק על הקמת המדינה וגידולו של הישוב.

הגורל הכניעה והיא הלכה מאתנו בעודה מלאת חדות חיים ורצון לחיות. יהי זכרה ברוך לעד.

על דוד כי איננו מאת פנחס אדירי

כרעם ביום בהיר נתבשרנו בבשורת איוב המרה כי דוד למשפחת איזנברג מת
בטיול בנגב.

היכרתיך דוד בהיותך נער וגרתם בירושלים, ומאז שמעתי רק על התפתחותך.

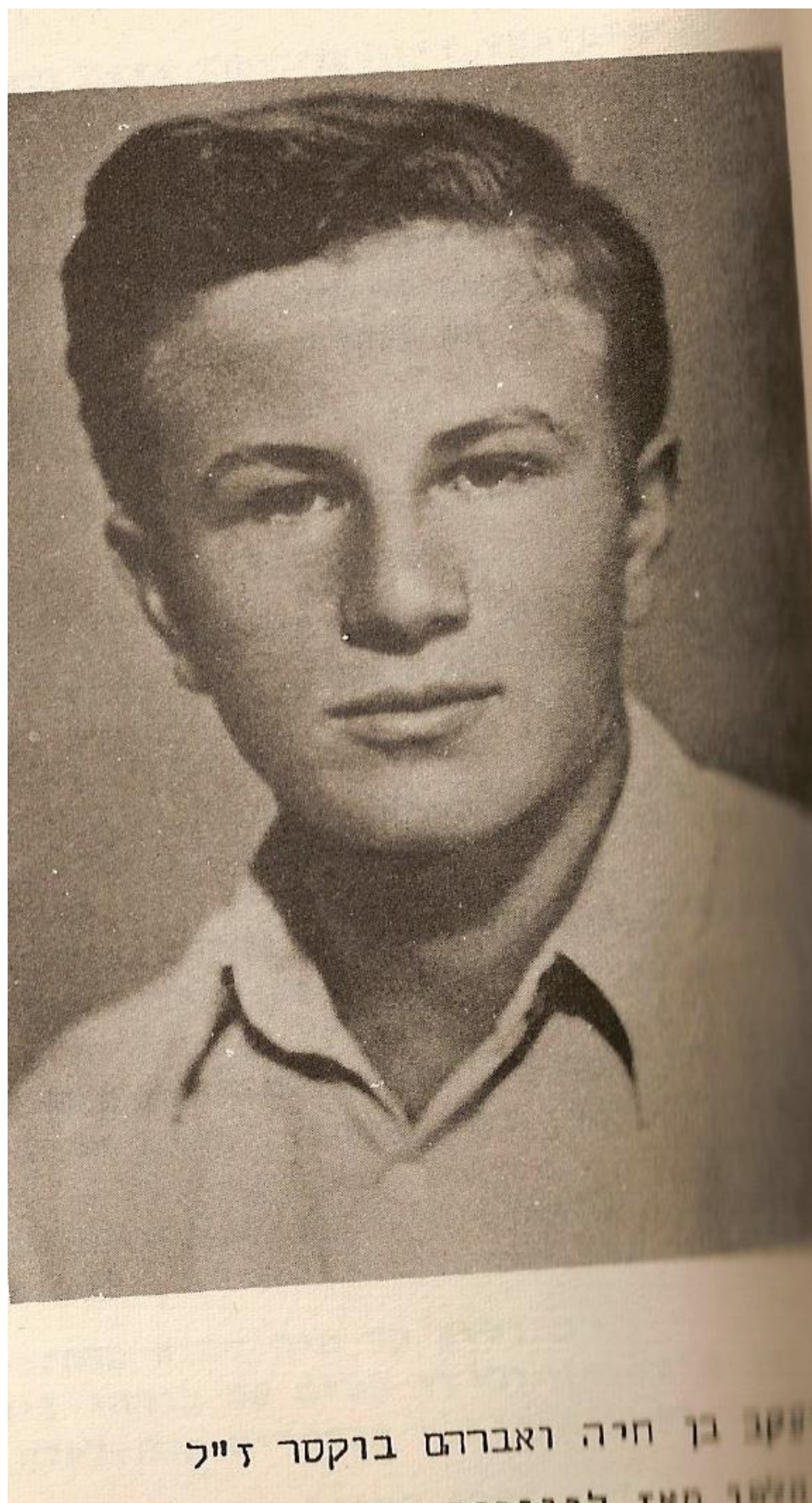
ההורים היו גאים בך, ולכן רב הצער וגדולה האבדה. דברתי עם חבריך
שהשתפו בטיול הטראגי הזה. הם אומרים "בעד הצלת חברים מת דוד". עוד
הם מספרים: "מלא חיים היה, תמיד רחף חיוך על שפתותיו, שמח היה.
בתנועה היה מתוך הכרה ברורה, מילא את כל המוטל עליו מתוך סיפוק
ושמחה".

עז היה רצונו לראות את הנגב ולהתיישב בו.

דוד היה אדם עליז הנושא באחריות גדולה, שהוא מרגיש בה ומכבד אותה.
הרעיונות חדלו להיות אצלו מחשבה קודמת, הם הפכו לחלק טבעי, בלתי נפרד
ממהותו. היה בז לסכנה ומכיר אותה יפה. אינו רודף אחריה אך אינו בורח
ממנה. ידע ללכת לקראת הסכנה, כשהיה צורך בדבר, וגם להשתמט ממנה אם לא
היתה אלא הרפתקה בלבד. "צריך להיזהר" אמר...

ישר לב וישר דרך, טוב לב היה דוד, אהב את הוריו, אחיו, אהב את נוף
מולדתו, ועליה נלחם ואף נפל. למשפחתו אבד בן ואח יקר משוש חיייהם. לנו
ותנועה חבר מסור. ככה מספרים חבריו. אני אוסיף: טוב לב ורחמנות
יהודית, אהבת אמת, יושר וצדק, העדפת טובת הזולת על טובת עצמו. הכרת
טובה על כל קורטוב ומשהו, זהירות קפדנית שלא לעשות עוולה למישהו.
כאלה וכאלה יסודות אנושיים טהורים קיננו בלב צעיר עדין זה. טוהר
מידותיו ונועם הליכותיו לא ימושו מכל אלה אשר הכירו את הבחור דוד.

פתאום נדם הלב. ינעמו לך, דוד היקר, רגבי עפר
בנימין בן-אריה (שרגיל)

11 שנה חלפו מאז ליווינו את יעקב ז"ל בדרכו האחרונה. על פני הגלים הזורמים הנושאים אותם את עומס הימים, מופיעים לפרקים דמותו של יעקב, הנער בעל הבלורית היפה וחיוך על פניו. מבטו היוקד מגלה ומסתיר חליפות את מכמוני עולמו הפנימי.

תלמיד צעיר שעוד טרם הגיע לתמצית חיוו ושאיפותיו. מטולטל בין לבטי גילו ומאוייו וחותר לפסגות. תמיד עומד במבחן ויצא ממנו מחושל ומגובש. למד הרבה. את שעותיו הפנויות מקדיש לקריאה ולחלומות לוחטים על שילוב חיי עבודה ויצירה. ולפתע – בא הקץ האכזרי על כסופי אהבה של הלב הצעיר, על כמיהת ההמרעה לאפקים רחוקים קוסמים, על צמאון חיים והוי... נולד בדרושקופול ב- 11.11.1930 על אדמת ישראל מצא את מנוחתו ב- 1.1.1948.

לא בקרב נפל יעקב, אך נפל למען הגנת המולדת. ברגעיו האחרונים התגלה בכל זהרו, אומץ נפשו ובשעת גסיסתו דאב על אשר לא נפל בקרב. בטרם עת נדם ליבו.

שמשו להטה למען הוריו, רעיו והיא דעכה בטרם תרד לפאתי ים. יהא זכרונו צרור בזר הגדול של הבנים היקרים והנערצים לעולמי עולמים. יעקב הלך מאתנו עוד חיוו עמו. נפל ואיננו. אין תמורה לאבדה הכאובה. קשה להחזיק בעט וכתוב על בני עיירתנו, חברים וידידים שאתם חיינו ומהם למדנו. שבעתיים קשה להתרגל למחשבה שכל אלה אינם עוד בחיים. הם ניספו במיתה טרגית ואכזרית מידי מרצחים שפלים בעלי סטיה-אנושית. לנו ה"שרידים" שיחק המזל להימנות בין המעטים ששרדו בחיים וזכינו לחזות

בהגשמת האידיאלים שלנו. עלינו מוטלת החובה להנציח את שמם של יקירנו, שזכרם לא ימוש מקרבנו.

על רבני העיירה

הרב וליצ'קר זצ"ל

הרב וליצ'קר זצ"ל קבל את כס הרבנות בירושה. הוא בא לדרושקופול מבלז', מקום שם למד תורה והפך להיות נאור בתורה ואיש בעל מידות תרומיות. גם חסידי טריסק וגם חסידי אלסק העריצוהו כולם וסרו למרותו וראו בו את המנהיג הרוחני של העיירה. הוקירוהו על יושר לבו וטהרת מחשבותיו. הוא היה לא רק דורש נאה אלא גם מקיים נאה, ואנשי בית המדרש למדו לקח מדבריו שיצאו מנבכי-לבו, גדושי אמרות חז"ל ויראת שמים. את כל הפונים טליו קבל בסבר פנים יפות ובדרך זו קירב רבים לעבודת ה'. רבים היו שלמדו תורה מפיו. בדיני תורה לא רצה להיות פוסק יחיד ותמיד הזמין "טוענים" לשני הצדדים, והיו "טוענים" קבועים בעיירה והם הוזמנו גם לעיירות אחרות, כגון: ר' יחזקאל פורמן, יהודה-הירש קיפר, יקותיאל בוז'יצ'יבר, דוד גוטרמן, הירש דוד, ואבי אברהם לייב שרגיל ועוד. מספרים כי בזמן מלחמת העולם השניה העבידוהו הגרמנים בעבודת פרך קשה וסופו היה מר, כסופם של כל בני העיירה.

הרב ינטיס זצ"ל

הרב ינטיס זצ"ל נולד בדרושקופול וקבל את כס הרבנות בעיירה טריסק. נמצא כי היו שני רבנים בדרושקופול – הרב ינטיס היה של חסידי טריסק והרב וליצ'קר היה רבם של חסידי אולסק.

הרב ינטיס למד תורה מגדולי הגאונים. התנהג בקדושה ובטהרה וסיגף עצמו בכל מיני סיגופים. היה נוהג לערוך תיקון חצות והיה אומר קינות על חורבן בית ישראל, ועל פזורי ישראל בגלות.

דודי, ר' שלום שניידר ז"ל, סיפר לנו, לתמידיו ב"חדר" על הרב ינטיס "שלא הניח דבר גדול מעשה מרכבה, ודבר קטן, הויית דאביי ורבא, וקא גמר לכולו לש"ס, ופוסקים אמר ואמר בפה מה שכתוב בספר.

בעברו לפני התורה היה שר בקול ערב אך עצוב.

הרב ינטיס היה נערץ על ידי כל בני העיירה.

על מצבתו צריך היה לכתוב:

"פה נטמן איש אלקי מגלה עמוקות רזין ומטמונים".

הוא שאומרים עליו איש קדוש. הרבה מתלמידיו, שלמדו תורה מפיו, נמצאים כיום בארץ.

בני דרושקופול לא ישכחו את רב עיירתם, שקידשם ע"י חופה וקידושין ונתן ברכתו עם עליתנו ארצה.

זכרו הקדוש והנערץ ישמר בזכרוננו.

ב. בן-אברהם לייב

יוסי בוקסר

מוצאו ממשפחה עניה, סנדלר במקצועו. דאג לבד להשכלתו וחינוכו. ידע פרק משניות. היה חדור חכמת חיים שרק בודדים מחוננים בה. עמל קשות לפרנסת משפחתו.

התמסר בכל לבו לעסקנות בדרושקופול. היה "עוזר" בועד הקהילה המשותף יחד עם ברסטיצ'קה, יחד עם רבי ז"ל, משה הירשפלד ז"ל, יחזקאל פורמן,

לייזר בוז'יצ'יבר, הרשל ספרא ועוד. נטל חלק פעיל למען הקק"ל, "ביקור חולים", גמילת-חסדים. לא הניח ידו מכל עבודה סוציאלית. כל המצוות לא עמדו לו לפני רבון העולם, והושמד יחד עם משפחתו בגיטו דרושקופול. יהא זכרם ברוך.

עזריאל ש"ץ

עזריאל היה תלמיד חכם ואדם פיקח. ממיסדי אגודת ישראל בעירנו. רכש השכלתו התורנית מפי המלמדים בדרושקופול. יושרו ונועם הליכותיו ירש מאביו ר' מוטל שוחט.

נעשה בעצמו מורה ומלמד מודרני לבני ו"בנות יעקב". התמסר למוסדות הסוציאליים בעיירה וכולם כבדו אותו על ההתמסרות למען הכלל.

על ה"מלמדים" של דרושקופול

אצל שלושה מלמדי העיירה למדתי וברצוני להעלות זכרם במספר שורות. את חטאי אני מזכיר היום. לא מעט הצקתי להם. יהיו דברי עלוי לנשמותיהם הטהורות.

נר ד' - נשמת אדם.

אמרו חז"ל - חן המקום על יושביו ובאמת היה בדרושקופול חן המקום על כל אחד ואחד מיושביה.

ר' שלום אבא'ס שניידר

קשה להבין היום כיצד התקיימו ב"עולמנו" זה אנשים כדודי ורבי שלי, שלום אבא'ס ז"ל. רחוק מהבלי העולם הזה כמרחק מזרח ממערב. כל חייו קודש לעבודת ה'. ובפסוק שלמדנו ממנו "פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן", הוכיח עצמו.

ר' שלום החדיר בנו, תלמידיו, את אהבת ה' ואהבת האדם, ושמירת מצוות. קרענוהו בכדי שנוכל ללכת לתקנו ולהפטר על-ידי כך מה "חדר" למספר שעות ובימי הקיץ רצנו לרחוץ בנהר.

אדוק היה ר' שלום וחדור אהבת ישראל.

יהא זכרו ברוך.

ר' שמואל יענקלס גולדשטיין

אצל ר' שמואל למדתי גמרא. ולא קל היה להגיע לר' שמואל. אצלו למדו בני העשירים ואני לא הייתי ביניהם. אולם, היחסים ששרובין אבי, אברהם-לייב ז"ל, ובין ר' שמואל אפשרו לי להתקבל לחדר בתנאי שלא אשתובב...

כי הייתי מוכר כ"שייגץ".

יהודי שקט, רך כיונה תמה, למדן גדול וחסיד טריסק נלהב היה ר' שמואל. חיי בצמצום ובדוחק רב.

את חיינו היה מבלה תמיד ב"חדר" עם תלמידיו, כשהגמרא פתוחה לפניו והוא לומד ומלמד. לא שמעתי צועק על תלמידיו. גם עם ה"גדולים" לא היה מתוכח אף פעם. כשנשאל לדעתו בענין "תורה" ענה בשקט ובצורה משכנעת. היה גם בעל תפילה. לשמוע את תפילתו היו באים מבית המדרש לקליוז. שמה התפלל "מוספים". בשואה נספה עם כולם. יהא זכרו ברוך לעד.

ר' מאטיל השוחט

עניו וצנוע וירא שמים. יומם ולילה עסק בתורה. בבקר מתחיל את התפלה יחידי. במשך זמן זה גומרים שני מנינים את תפילתם ור' מאטיל עומד כל הזמן ע"י התנור בבית המדרש - עיניו עצומות - וחוזר כל פעם על הפסוק, על כל מילה, ברוך... ברוך... ברוך... אתה... אתה... אתה... בכוונה טהורה

ובדביקות, לא תפלה היתה זו, כי אם שיחה בינו ובין רבונו של עולם... ואז דומ הוא עצמו לעמוד אש.

יום יום, עד שעה שלוש עשרה אחרי- הצהרים, נושם הוא ריח ספרים עתיקים ואויר נרות. זהו עולמו, בו הוא שקוע. עולם של טלית ותפילין ותפילה. מה לו הנוף, שדות וריח אביב ושירת הציפרים...

ביתו היה השני אחרי **אצי סמוקס** שהרבו בו תורה. אפילו הבנות התפללו יום יום.

כל זה לא עמד לו, למאטיל השוחט, ביום המר. מתקבל על הדעת כי גם בזמן הליכתו לקבר תפילה היתה בפיו.

זכתה עיירתנו ביהודים ביהודים טובים כאלה. גדול הוא האסון והכאב!

ינון שמו לנצח!

(פנחס אדירי)

ר' שמואל קיפר ז"ל עטור זקן יפה, ממושקף, דמותו של אינטליגנט ספוג השכלה ונעים שיחה. שלט בשפות זרות. היה ידוע כבעל הכרה לאומית עמוקה.

בביתו תמיד אפשר היה למצוא ספר עברי להזין את הנפש הצמאה. ציוני ותיק היה. חינך את בניו למעשים טובים ולאהבת המסורת היהודית. ואמנם שלשה מילדיו זכו ועלו ארצה.

עם כניסת הפולנים, נבחר לכהונת סולטוס (ראש העיר). ויש לציין שכיוון בהצלחה את עסקי העיר לטובת הכלל.

גזירות קשות לא חסרו מטעם השלטון ותמיד היה מודיע מראש ומזהיר להיות מוכן. לכל הפונה אליו התיחס בכבוד כי היה בעל מזג רך. ביתו היה פתוח

לכל. רעיתו מרים האצילה מרוחה על הבית, שלום ושלווה שררו בבית זה.

האמינו בעליהם לארץ אל ילדיהם ולא זכו, חבל.

תהא נשמתם צרורה בצרור חיי האומה.

(פ.א.)

ר' אברהם שעיה שוחט ורעיתו ז"ל

ר' שמואל קיפר ורעייתו ז"ל

בנו של ר' משה הירשפלד מבני העשירים. קנה השכלתו מחוץ לעיר, בלוצק. ממיסדי הבנק ומנהלו. הזהיר בעוד מועד את היהודים "הוציאו כספכם" לפני שהבנק פשט רגלו. חי בתנאים של "עשיר", אך בעת השלטון הרוסי הוכרזה המשפחה כ"קולקים" והם הושלכו מדירתם. סופם היה משותף עם כל בני העיירה.

אבא שניידר אביו שלום אבא-ס היה מלמד ואמו רבקה-חיה דברה-ס ניהלה חנות קטנה למען פרנס את המשפחה. אבא רכש ידיעותיו בעברית על ידי לימוד עצמי ומאחותו דבורה ואחיו לייב. אבא פעיל היה ב"בית"ר" ומפקד הקן בדרושקופול, נציג בית"ר בקרנות הלאומיות בעיירה. מחנך את הנוער ברוח הלאומיות, במפקדת בית"ר, יחד עם שמעון ורניצה, אברהם-צי ויחיאל בטלן, איזיק טורצ'ין, מתכנים עליה בלתי ליגלית ארצה. לא זכו והושמדו יחד עם כל בני העיירה.

זלדה גרויסר בכרוניקה היומית שבאחד העתונים הופיעה פעם פסקה זו: "הובלה לקבורות הפרטיזנית זלדה גרויסר, אחת מלוחמי הגיטאות". מישהו שהכירה הוסיף: "זכתה זלדה כי מצאה את מותה בחיק המולדת, במו עיניה ראתה בהתגשמות שאיפותיה."

קרוביה בוכים מרה על שהמוות לקחה, כי מי כמו זלדה שיכולה היתה להזכיר ולספר על מעשי "עמלק".

אולי משום שהיכרתיה מקרוב ושמעתי מפיה על עיירתנו ש"הלכה לעולמה" ופרטים כיצד נצלה מצפוני המרצחים נחרט בי זכר צניעותה וענותנותה. קשה היה "להדביק" לזלדה תו של "לוחמת". הן כל ישותה היה רוך ותכונותיה היו של אם ומחנכת. היא היתה תמימה, אך איתנה בדעתה וברגשותיה.

כאשר עמדתי בדומיה על קברה הטרי הרגשתי בקדושת המעמד והמקום.
אם כי לא השאירה זלדה שאיר-בשר אחריה נזכרה אנו בני העיירה, יחד על
כל יקירנו שהקריבו חייהם בלחמם על חופש ודרור. יהא זכרה ברוך.

ציון לחברים מהחלוץ והחלוץ-הצעיר

קבוצת חברים מסורים לרעיון חלוצי-ציוני. פועלים ומפעילים למען ארץ-
ישראל. כמהים לעליה, אך לא זכו ונספו בשואה הגדולה ונקברו בקבר אחים
בעיירתנו ברך להוחלופוב.

אלה שמותיהם:

מנדל ורצינה	שרה ורצינה	טובה הירשפלד
פסיה טיטלבוים	הרשל קרימר	האחיות הוכברג
האחיות דיטשמן	סוניה שניידר	האחים בטלן
שמואל פייכמן	אסתר פישמן	האחים בורשטיין
בתיה ורניצה	האחים מירושניק	רחל איזמן
יקיל גלמן	יצחק טיטלבוים	האחים וזה
מניה צוקרמן	האחיות לוקיטה	האחים נודל
משה קלוץ	האחים גרשפלד	מוניה בוקסר
האחים גייהר		

ועוד רבים רבים אחרים, נאהבים ונעימים, נפשות יקרות וחביבות, עמלו,
שאפו ולא זכו. השואה ירדה עליהם בעצם ימי האושר והם הושמדו יחד עם
משפחותיהם בגיטו.

חברים יקרים ! הכותב לזכרונכם הוא חברכם בוני שרגיל.

דמויותיכם ישארו חרוטים בלבנו ובזכרוננו. נזכור כיצד עלייתם על המוקד
בידי מרצחים גרמנים ואוקראינים שפלים וחלומכם גז ואיננו. זכרכם ישאר
לנצח.

בנימין בן-אריה (שרגיל)

צענד: י. בוקסר ד. גיטעדמן א. יענטזיס ע. שץ מ. ורנצע ש. ק'פר
שטיין: א. ייזק י. פישמן פ. גוריןברג י. בטלן

נר למשפחתי מאת רחל מירוצניק - ולשבר

נטלתי את העט לידי וכבר עיני זולגות דמעות וגרוני נחנק.

רצוני לרענן זכרונותי מידי הילדות והנעורים, תקופה שהיתה מפוארת. חמשה ילדים היינו בבית, שלוש בנות ושני בנים. אחותי הבכירה שפרה היתה מחוננת בסגולות רבות. יפה וחיננית ופיקחית. מזמרת היתה בקול נעים, תמיד ערה, רוקדת ותוססת ומלאת חיים היתה. קראה וידעה רבות. תמיד נשמע קולה בחברה.

שרה אחותי היקרה היתה פתוחה ונכונה היתה לבוא לעזרת כל אחד. היתה מסייעת בידי חברותיה בהכנת השיעורים כי תלמידה טובה היתה. ריכזה מסביבה חברים רבים. חברה פעילה בהחלוץ. יצאה להכשרה והכוננה לעלות ארצה. מי פילל שכך יגוז חלומה שערגה בנשמתה הצעירה. מנדל אחי, יפה-תואר ופקח. כמה קשורה הייתי אליו. אחרי גמר לימודיו התמסר כולו למסחר והצליח בעסקיו. ראש סוחר היה לו ואבי תמיד היה

מתחשב בדעתו. לפעמים נדמה היה שגבולות העיירה צרים למרצו הרב, כי כחותיו פרצו מעבר לגבולותיה. היה מנומס ונעים שיחה בבית וגם בחברה. נחת הרבה ראו ממנו ההורים כי מסור היה להם בלב ובנפש. אחי הצעיר חנוך שונה היה ממנדל באפיו. הוא אוהב את החיים. גם הוא היה סוחר, אך גישתו למסחר היתה שונה מזו של אחי מנדל. הוא היה מקורי ביחסו אל חיים. עסק במסחר כאמצעי בלב. הסתפק במועט. הוא היה תמיד עליז, נתון לחברה טובל דבריו בבדיחות ושמח בחלקו. דמותה הקורנת של אמי, דאגתה ומסירותה לנו לא ישכח מלבי. רעש והמולה שררו בבית אך אימי לא יצאה מכליה. בשקט היתה משמיעה את מבוקשה "קינדערלאך, זאל זיין שטיל". קשריה עם השכנים היו ידידותיים וכולם העריכו את תם לבה. היתה מטה שכם לכל נצרך, מאמינה לכולם ושופעת אור סביבה. לא אוכל לזכור את אמי במצב רוח רע. תמיד עדינה וטובה. לעתים קרובות היו נשים באות אליה שתכתוב להם מכתבים ותמיד נענתה להן באדיבות וברצון. נהגה במתן-סתר לנצרך. מדוע זכתה לסוף כזה?! היא האמינה בתפלות וקיימה כל המצוות. לא התאוננה אף פעם. הכל קבלה באהבה. אבי היקר, יעקב, ממשפחת סוחרים היה, סוחר תבוא וסוחר בהמות. אבי התמסר למסחר הבהמות ומכאן למכירת בשר. היה מומחה גדול במקצועו. זכור לי כי בעיירתנו היה לרוב היהודים פרה לחליבה ופרה נחשבה אז לחצי פרנסה... כאשר חלתה פרה היו קוראים לאבי, אם כי היה בעיירתנו רופא בהמות רוסי. אבי עלה עליו בדיעותיו ולא פעם קראו לאבי לאחר שהרופא הרוסי בדק את הפרה, כי מסוכן היה לסמוך על החלטתו של הגוי. גם הגויים התרגלו לקרוא לאבי להגיש עזרתו לפרה חולה. כולם העריכו את טוב לבו ואת מסירותו. אורח לשבת היה דבר מקובל בבית אבי. היה קורן משמחה לראות בביתו אורח. נסיון רב היה לו לאבי ועל הכל דעה משלו. נשמה צעירה שכנה בגופו החסון. שנות עמלו לא נתנו אותותיהן בגופו. הסכים

לכל, לטוב ולרע. לא התאונן מימיו. ראה את הזמן כבר-חולף, אך לא ידע אבי היקר, כי הזמן מתאכזר לעתים ואין בו רחמים. יחד עם כל בני העיירה נעקר פתיל חייו.

לא אשכח לעולם, כאשר חזרתי הביתה אחרי 4 שנים של הכשרה, לפני עלייתי ארצה, באה אלינו אחותי שפרה עם בנה משה להפרד ממני. משה היה אז בן 8 שנים ועד היום זכורים לי דבריו "אחל, תסעי לארץ ישראל, שמה בטח לא יזרקו אבנים לילדים כמו שעושים זאת בבית-הספר שלי". בזכרי את דבריו החלטתי לעשות כמיטב יכולתי כדי להצילם, אך לצערי מחשבתי לא נתגשמה. נשארתי לבדי מכל המשפחה. לא זכיתי לראותם. אין ניחומים וגם לא יהיו. לא פעם עושה אני עם עצמי חשבון הנפש ושואלת מדוע דוקא זכיתי אני להשאר בחיים?

הבה נקוה כי דורנו וגם הדורות הבאים אחרינו לא ישכחו את הקדושים והטהורים שנרצחו באפן כה טרגי. יהא זכרם ברוך

רחל מירוצניק-ולשבר

אשדות יעקב

לזכר הנעדרים מאת פנחס אדירי (פלץ)

ר' אברהם יהושע השוחט !

דמות מוכרת ומכובדת, צנוע בהילכותיו. תלמיד חכם, שקול בדבריו וחביב על כל על כל יודעין. חינוך את ילדיו על ברכי המסורת והתרבות העברית. בניו למדו גם ב"ישיבה" וגם בבית"ס העברי והפולני. הוא היה איש מודרני ששמר על מנהגים ומסורת, תוך מיזוג שתי התרבויות. רוב זמנו בלילה על יד שלחנו. מפזם את נגונו בדף גמרא ושואף מקניניה הרוחניים של האומה, ומאידך, מביע בשיחות חולין את השקפותיו ויחסו לשאלת הזמן והציונות, שלא חדל להגות בה. בהסכמתו יצאה בתו הצעירה להכשרה ועלתה לארץ-ישראל, ועל כך העריכוהו אפילו מתנגדיו. כל ימיו קיוה להצטרף אליה ולחיות בארץ ולהיות בין המגשימים.

מהעיר טרוסק בא אלינו ר' אברהם יהושע ותקע יתד בדרושקופול בתור שוחט. בראשית פעולתו הציבורית הנהיג בקביעות שיעור הסברת פרשת השבוע לקהל המתפללים, בשבתות ובחגים. אמנם, רבו המאזינים מחוגים שונים. היה מפליג בתאוריו מתוך "ספר היושר" בהשתפכות המרוממת את הלב, אשר טעמה לא פג משך שבוע מלב שומעיו הרבים. אי אפשר היה להסתיר את ההתרגשות, כי נעם הדבר מאוד. הלא זה היה בשביל רב מתפללי בית המדרש בריחה מהעולם החילוני. כן היה בעל קורא תמידי בתורה, בכל השבתות, ואשר לזאת התמסר כל השנים בכל חום לבו. קול נגונו הנעים הרנין לב כולם.

לא פחות מזה התפרסם בגל ליל פסח. עריכת ה"סדר" שלו הוציאה לה מוניטין בכל העירה. היה זה מסורת לצאת מהבתים הסמוכים ולהאזין לקולות היפים העולים מביתו של ר' אברהם יהושע. ששת ילדיו, כשתילי-זיתים, יושבים מסביב ומשמיעים את זמרתם ור' אברהם יהושע מנצח בראש, לבוש "קיטל" לבן, זקן יפה ומהודר ומצח גבוה של תלמיד חכם, מתנועע בראש השלחן.

אורה ושמחה מביעים פני כולם. ממשיכי המסורת היפה הזו ערגו בנפשם,
להיות המשך נושא הזרע של חיים יהודיים טהורים. והנה: ענן כבוד ירד

כחטף וכיסה את הכל לנצח !

בין קדושי עם ישראל יזכר גם שמו.

פנחס אדירי (פלץ).